

VLADIMIR MOŠIN

O 75. godini života

Vjekoslav ŠTEFANIĆ, Zagreb

Vladimir Aleksejevič Mošin, koga je vihor ruske revolucije bacio na jugoslavensko tlo, razvio se ovdje u naučnog radnika širokih razmjera na temeljima naučnog odgoja što ga je stekao na ruskim fakultetima. Njegov je naučni interes od prvih početaka bio usmjeren na kulturnohistorijske odnose ruskih zemalja i Bizanta, a kasnije se interes sve više proširivao na područje južnoslavenskih odnosa također u prvom redu prema bizantskoj kulturi. U svom radu koncentrirao se na različita pitanja i različita geografska područja, već prema tome u kojem je ambijentu radio. Od njih su glavni centri bili Beograd, Skoplje i Zagreb. Baveći se među ostalim i problemima koji zasijecaju u historiju Ćirila i Metodija i njihove baštine, prirodno je došao u suradnju sa Staroslavenskim institutom te je u njegovim izdanjima publicirao veći broj radova. To je i razlog što ovdje s nekoliko riječi obilježavamo godišnjicu njegova plodnog života i prikazujemo važnost njegova bogatog naučnog opusa u priloženoj bibliografiji njegovih naučnih radova.

Prof. Mošin rođen je 9. oktobra 1894. u Petrogradu. Otac mu je bio književnik i profesor estetike te ljubitelj umjetnosti. Tako je proveo djetinjstvo u kući koja je bila mala galerija umjetnina, među književnicima i umjetnicima. Pošto je 1913. svršio gimnaziju, upisao se na Historijsko-filološki fakultet u Petrogradu. No već nakon trećeg semestra, u jeku Prvog svjetskog rata, bio je povučen kao dobrovoljac na frontu. Revolucija ga je zatekla na Kavkazu. U jesen 1917. premješten je u Tiflis (sada Tbilisi) i nastavio studij na ondješnjem novootvorenom univerzitetu. Poslije demobilizacije 1918. došao je u Kijev i ondje nastavio studij polazeći i Arheološki institut. No peripetije građanskog rata spriječile su mu polaganje diplomskog ispita, bio je odvučen u dobrovoljačku armiju s kojom je zimi 1920. evakuiran.

Kako je na ruskim fakultetima pred Prvi svjetski rat pored osnovne historijske struke bio obavezan i studij srodnih struka, kao što su metodologija i filozofija historije, bizantologija, historija crkve, umjetnosti, književnosti ruske i zapadnoevropske, klasični jezici i uvod u opću lingvistiku, naučni interes V. Mošina zarana se usmjeravao prema medievalističkim disciplinama u širokom okviru. Ipak je njegova uža specijalizacija težila u područje slavenske historije i filologije (u kojima su mu bili profesori Platonov, Dovnar-Zapoljski, P. Smirnov, Florinski, Boduen de Kurtene, S. Maslov) i bizantologije (profesori: A. Vasiljev, J. Kulakovski, D. Ajnalov). Budući da se već u seminarskim radovima bavio proučavanjem izvora, tekstološkim studijama i slavenskom paleografijom, to je za vrijeme sovjetske vlasti u Kijevu 1919. bio postavljen u arheografskoj sekciji Komisije za likvidaciju imovine religioznih ustanova kao stručnjak za registriranje starih rukopisa i knjiga (zajedno s prof. S. Maslovim, Javorskim, Januševskim i bibliofilom Kulžjenkom).

Došavši kao emigrant u Jugoslaviju u januaru 1921. postavljen je već u augustu iste godine za nastavnika na Realnoj gimnaziji u Koprivnici. G. 1922. položio je diplomski ispit u Beogradu pred ispitnom komisijom ruskih univerzitetskih profesora. G. 1928. stekao je doktorat na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (prof. Lj. Hauptman i G. Novak) a profesorski ispit polagao je 1929. u Beogradu. Dok je boravio kao gimnazijski profesor u Koprivnici — i to do 1932. — nastavio je svoje studije s područja bizantologije i bizantsko-slavenskih odnosa te historijske etnologije istočne Evrope. U ovo područje rada ide više njegovih štampanih radova između 1925—1933, posebno velika rasprava *Varjaško pitanje* (Slavija 1931) i *Tmutorokanjska Rusija* u kojoj je obrađeno pitanje normanske kolonizacije na Crnom moru. Ova posljednja — u stvari doktorska disertacija — publicirana je u nizu posebnih članaka u Jugoslavenškoj njivi, Slaviji, Južnoslovenskom filologu, Zborniku Zlatarskog, Bogoslovlju, Zborniku Ruskog arheološkog društva, Analima Kondakovljeva instituta, Byzantionu i dr.

Na temelju tih radova bio je g. 1930. na prijedlog prof. G. Anastasijevića i F. Granića izabran za docenta za bizantologiju na Filozofskom fakultetu u Skoplju. Taj je predmet predavao zajedno sa historijom starog vijeka u jednom semestru 1931, ali kako se postavljenje iz budžetskih razloga otežalo, vraćen je na svoju molbu na gimnaziju u Koprivnicu. No već slijedeće godine bio je premješten na gimnaziju u Pančevo pa je istodobno izabran za privatnog docenta bizantologije na Beogradskom univerzitetu. Na tom je po-

ložaju ostao do 1939. g. Pošto je izabran u odbor za izdavanje grčkih izvora za historiju u Srpskoj akademiji nauka, nekoliko je puta bio upućen u Svetu goru i Tesaliju radi prikupljanja i proučavanja grčkih izvora. Taj rad — na kojem je bio angažiran zajedno s prof. A. Solovjevim — ticao se u prvom redu grčkih povelja srpskih vladara. Iz tog rada, koji ga je uveo u dublji historijskopравни studij, nikao je velik broj naučnih studija posvećen pitanjima bizantsko-slavenskih odnosa kao i specijalnim pitanjima iz diplomatike, paleografije i sigilografije. U tom predratnom razdoblju postao je član raznih stručnih društava kao što je Rusko arheološko društvo u Jugoslaviji, Ruskog naučnog instituta u Beogradu, Slovanskog Ustava u Pragu, Instituta Kondakova, Jugoslavenskog historijskog društva i Skopskog naučnog društva.

G. 1939. predložen je za vanrednog profesora bizantologije u Skoplju na prijedlog prof. Granića i M. Kostića, ali je opet zbog budžetskih razloga postavljen za docenta. Postupak za izbor u zvanje vanrednog profesora omeo je početak rata 1941. Kad su Bugari okupirali Skoplje 1941. nije prihvatio mjesto direktora muzeja u Kavali, već je zajedno s ostalim nastavnim osobljem Skopskog fakulteta prešao u Beograd, gdje je taj fakultet bio priključen beogradskom Filozofskom fakultetu. U julu 1942. bio je od okupatorskih vlasti penzioniran. Do kraja rata ostao je u Beogradu na službi u ruskoj crkvi, a ujedno je bio nastavnik historije na beogradskoj Rusko-srpskoj gimnaziji.

G. 1947. imenovan je za suradnika Istorijskog instituta Srpske akademije nauka, ali je u isto vrijeme prihvatio poziv za mjesto direktora Arhiva Jugoslavenske akademije u Zagrebu. Tu je dužnost obavljao od septembra 1947. do 1959. Kad je osnovan Historijski institut JAZU, u čiji je sastav bio uklopljen i Akademijin Arhiv, postao je vršilac dužnosti direktora Instituta. Kako sam i ja 1948. došao na rad u Akademijin Arhiv odnosno Historijski institut, imao sam prilike da s profesorom Mošinom surađujem čitavih jedanaest godina. Naš se naučni interes skladno upotpunjavao. Njegove sam radne sposobnosti i širinu znanja duboko cijenio. Kako je znao organizirati posao i animirati suradnike, suradnjom naučnog osoblja Instituta u Arhivu su sistematski sređene sve kolekcije, registrirana je cijela zbirka arhivalija, katalogizirane sve kolekcije javnih i kulturnih radnika, izrađeni su popisi rukopisa ćirilskih (Mošinov Opis izašao je štampom 1952. i 1954) i glagoljskih (Štefanićev Opis je upravo u štampi), a započeto je i opisivanje latinskih rukopisa; organizirani su tečajevi slavenske i latinske paleografije koji su se

održavali nekoliko godina, a na kojima je prof. Mošin vodio tečaj ćirilске paleografije kao i nekih disciplina iz pomoćnih historijskih nauka. Mošinovom inicijativom prešlo se i na tehniku restauriranja rukopisa i arhivalija pa je osnovan poseban laboratorij i konstruiran »laminator« (ing. Pavlović i Ribkin). Isto tako ovdje je prof. Mošin pokrenuo sistematsko prikupljanje vodenih znakova (filigrana) u našim arhivima tako da je stvorena velika zbirka u sastavu »Filigranološkog kabineta«. Jedan dio toga gradiva izdan je u impozantnom priručniku vodenih znakova XIII—XIV st. u koji je prof. Mošin (u suradnji s S. Trajčićem) uložio velik napor. U isto vrijeme prof. Mošin bio je vrlo aktivan u istraživanju raznovrsnih ćirilskih spomenika te je publicirao velik niz radova, osobito opisa rukopisa iz mnogih nalazišta u Jugoslaviji, a radio je u brojnim povremenim ili stalnim stručnim funkcijama: bio je član komisije bizantologa pri Akademskom savjetu FNRJ, od 1956. predsjednik koordinacionog odbora za organizaciju službe konzervacije i restauracije rukopisa u Hrvatskoj, zatim predsjednik iste komisije za FNRJ itd.

Godine provedene u Historijskom institutu u Zagrebu bile su veoma plodne za Mošinov svestrani naučni rad pa to doba broji oko 50 bibliografskih jedinica s područja bizantologije, pomoćnih historijskih nauka, izdanja i analize historijskih i historijskopравnih tekstova te opisa rukopisa i arhivalija. Među njima su veća i značajnija djela: *Ćirilski rukopisi Jugoslavenske akademije* u dvije knjige s važnim metodološkim uvodom, *Ljetopis popa Dukljanina* s komentarom, *Makedonsko evanđelie na pop Jovana*, fototipsko izdanje teksta s paleografskim i lingvističkim uvodom, *Studenički rukopis Dušanova zakonika i Vlastareve Sintagme, Supplementa ad Acta Chilandarii* (u suradnji s prof. A. Sovretom), *Ornament južnoslavenskih rukopisa* — izašlo podvojeno u Radovima Balkanološkog instituta i Radovima Naučnog društva u Sarajevu, *Vodeni znakovi XIII—XIV vijeka* i *Srpska redakcija Sinodika u nedelju pravoslavlja*. Pošto mu je krajem marta 1959. zbog penzioniranja prestala služba u Akademiji, prihvatio je prijedlog Savjeta za kulturu SR Srbije da preuzme posao oko sistematskog opisivanja ćirilskih rukopisa u Jugoslaviji, i to u okviru Arheografske komisije pri tom Savjetu. Tada je izradio opise ćirilskih rukopisa Nacionalne i sveučilišne biblioteke u Zagrebu, Kopitareve zbirke u Ljubljani, Muzeja Srba u Zagrebu i manastira Morače.

Pošto je u jesen 1961. rasformirana Arheografska komisija Mošin je postavljen za šefa odnosno načelnika arheografskog odje-

ljenja u Narodnoj biblioteci u Beogradu sa zadatkom da nastavi s opisivanjem i registracijom slavenskih rukopisa. Na tom je položaju ostao do kraja februara 1965. U tom razdoblju svoga rada Mošin je organizirao posao s četiri službenika na stručnim zadacima: filološkim, historijskoumjetničkim (iluminacija rukopisa) i filigrano-loškim. Tako je izvršen opis rukopisa nekoliko zbirki, stvorena velika zbirka vodenih znakova i započet sistematski rad u smislu onog programa koji je Mošin planirao u svom članku *Pitanje generalnog kataloga južnoslavenskih rukopisa* (Ivšićev zbornik, str. 271). S time u vezi organizirao je i pedagoški rad na studiju slavenske paleografije i sudjelovao je u više drugih stručnih zadataka. Na koncu prihvatio je funkciju glavnog redaktora u kolektivnom poslu na izradi *Rečnika starog srpskog jezika* u izdanju Srpske književne zadruge u koji je posao uložio veoma mnogo truda.

Prilikom formiranja grupe za bibliotekarstvo na Filološkom fakultetu u Beogradu pozvan je u aprilu 1964. za honorarnog redovnog profesora slavenske paleografije koju je predavao školske godine 1964—1965. i 1965—1966. G. 1966—1967. predavao je isti predmet na Filozofskom fakultetu u Beogradu.

Stare veze prof. Mošina s Makedonijom (počevši od rada na Filozofskom fakultetu u Skoplju 1931 i 1939—1941) obnovljene su i nakon Drugog svjetskog rata. Iz Makedonije su dolazili pojedinci na tečajeve slavenske paleografije u Jugoslavenskoj akademiji u Zagrebu i za usavršavanje u laboratoriju za restauraciju rukopisa; 1954. Mošin je priredio prvi tom Starih tekstova za Institut za makedonski jezik (*Makedonsko evanđelie na pop Jovana*); 1961. prilikom 12. bizantološkog kongresa u Ohridu Mošin je pripremio francusko izdanje opisa grčkih rukopisa u Ohridu i organizirao njihovu izložbu; g. 1966. prilikom 1050-godišnjice Klimenta Ohridskog organizirao je u Ohridu izložbu stare slavenske epigrafike i rukopisa i objavio *Paleografski album na južnoslovensko pismo* i članak o *Najstarijoj kirilskoj epigrafici*; 1967. publicirao je studiju o *Bitoljskoj ploči iz 1017 godine*. Rezultat tih veza bio je planirani program sistematske registracije čitavog rukopisnog blaga na teritoriju Makedonije. Stoga je Mošin prihvatio prijedlog da prijeđe u Državni arhiv Makedonije da organizira i izvrši spomenuti zadatak. Tako je, preuzevši početkom decembra 1967. tu dužnost, započeo ovdje svoj pedagoško-stručni rad: tokom 1968—1969. školske godine održan je tečaj iz slavenske paleografije za bibliotekare i arhiviste kao i za one koji se specijaliziraju u toj struci na Skopskom filozofskom fakultetu.

Kako se iz ovog letimičnog pregleda može razabrati, prof. Mošin je sve do ovog časa, usprkos visokim godinama, vrlo aktivan naučni radnik koji nas bez odmora obasiplje novim i novim naučnim priložima. Želimo da i dalje sačuva svoju vitalnost i da uspješno završi svoje naučne planove.

BIBLIOGRAFIJA

1925

1. Ruski otok. (Jugoslavenska Njiva, Zagreb 1925, II, 60—63, 93—96, 117—128)
2. *Tmutorokanj, K-rh i Sam-krc.* (Сборник в честь на Васил Н. Златарски, София, 1925, 157—162)

1926

3. *Rusi i Varjazi.* (Професорски гласник, Београд 1926, 379—380)
4. Hipoteza Lamanskoga o hazarskoj misiji sv. Ćirila (Јужнословенски филолог VI, Београд 1926—27, 133—152)

1927

5. »*Treće*« *rusko pleme.* (Slavia V, Praha 1927, 763—781)
6. Еще о новооткрытом хазарском документе (Сборник Русского Археологического общества в Королевстве СХС, Белград 1927, 41—60)

1929

7. 'Επαρχία Γοτθίας в Хазарии в VIII веке (Труды IV съезда русских академических организаций за границей. I, Белград 1929, 149—156)
8. Ю. Д. Бруцкус. Письмо хазарского еврея от X века. Новые материалы по истории Юужной России времен Игоря. Берлин 1924 (recenzija: Seminarium Kondakovianum III, Praha 1929, 324—327)

1930

9. Питање о првом покрштењу Руса (Богословље V, Београд 1930, 51—72, 122—143)
10. Памяти Августа Гейзенберга. Некролог (Seminarium Kondakovianum IV, Praha 1930, 271—273)
11. Трећи међнародни конгрес византолога у Атини (Riječ, Zagreb 1930, № 41, 2—4)
12. Byzantinoslavica I, 1929, (prikaz: Narodna Starina IX, Zagreb 1930, 233—235)
13. A. A. Vasiliev. History of the Byzantine Empire I—II, Madison 1928—1929 (prikaz: Riječ, Zagreb 1930, № 17, 5—7)

1931

14. Варяго-русский вопрос (Slavia X, Praha 1931, 109—136, 343—379, 501—537)
15. Начало Руси. Норманны в Восточной Европе (Byzantinoslavica III, Praha 1931, 37—58, 285—307)

16. Главные направления в изучении варяжского вопроса за последние годы (Sborník prací I. sjezdu slovanských filologů v Praze, Praha 1931, 610—625)
17. Kad su Hazari prešli na židovsku vjeru (Riječ, Zagreb 1931, № 45 str. 8—10, № 46 str. 2—5, № 47 str. 7—10, № 48 str. 6—9, № 49, str. 6—8)
18. Les Khazares et les Byzantins au Xe siècle (Byzantion V, Bruxelles 1931, 310—325)
19. Byzantinoslavica, Ročnik II 1930 i Ročnik III 1931 (prikaz: Narodna starina X, Zagreb 1931, 283—289)

1932

20. Николай, епископ Тмутороканский (Seminarium Kondakovianum V, Praha 1932, 47—62)
21. Н. Т. Беляев. Рорик ютландский и Рюрик Начальной летописи (recenzija: Seminarium Kondakovianum V, Praha 1932, 334—338)
22. Ad. Stender-Petersen. Zur Bedeutungsgeschichte des Wortes Voeringi, russ. Varág. Acta Philologica Scandinavica, 1930 (prikaz: Seminarium Kondakovianum V, 1932, 332)
23. Ad. Stender-Petersen. Et nordisk Krigslistmotivs historie. Et bidrag til deto ud vikingproblem. Særtrykkav Edda, 1930 (prikaz: Seminarium Kondakovianum V, 1932, 333)
24. A. Pogodin. Der Bericht des russischer Chronik über die Gründung des russischen Staates. Zeitschrift für osteuropäische Geschichte V, 1931 (prikaz: Seminarium Kondakovianum V, 1932, 334)

1933

25. Русь и Хазария при Святославе (Seminarium Kondakovianum VI, 1933, 187—208)
26. Une nouvelle édition de l'Eclogue (recenzija Blagoevljeva izdanja Ekloge: Byzantion VIII, Bruxelles 1933, 673—678)

1934

27. Les études byzantines et les problèmes de l'histoire interbalkanique (Revue internationale des études balkaniques I, Beograd 1934, 314—319)
28. Трећи Рим и Јужни Словени (Руско-југословенски Алманах, Панчево, 1934, 51—63)
29. Четврти међународни византолошки конгрес (Професорски гласник, XV, Beograd 1934, 150—153)
30. Историја на матури (Професорски гласник, XV, 1934, 240—244)
31. Коли Хозари переишли на жидівство (Богословия XII, Львів 1934, 66—69, 193—206, 295—299 — prijevod hrvatskog članka, v. br. 17)

1935

32. Коли Хозари переишли на жидівство (окончание — Богословия XIII, Львів 1935, 47—49)
33. Gab es unter der serbischen Herrschern des Mittelalters eine griechische Hofkanzlei? (Archiv für Urkundenforschung XIII, 1935, 183—197)
34. Н. П. Кондаков и Кондаковски институт. Поводом десетогодишњице смрти Н. Кондакова, 16 фебруара 1925, и постојања Института (Југославенски историски часопис, I, Beograd 1935, 775—757)
35. Гр. Янушевский. Начало истории русского народа по новейшим данным, 1934 (recenzija: Југославенски историски часопис, I, Beograd 1935, 551—554)

1936

36. Грчке повеље српских владара. Објавили др. А. Соловјев и др. В. Мошин. Изд. Српска Академија Београд 1936, str. I—СХХIX и 1—537)
37. К вопросу о составлении хрисовулов у южных славян и в Византии (Юбилейный сборник Русского Археологического общества в Королевстве Югославии, Белград 1936, 93—109)
38. Јоакимизам и источна теологија (Богословље, XII, Београд 1936, 1—40)
39. N. Kondakov et son Institut (Byzantion X, Bruxelles 1936, 782—786)

1937

40. Белешке о хиландарском практику (Белићев зборник, Београд 1937, 251—261)
41. Византијски утицај у Србији у XIV веку (Југославенски историски часопис, III, Београд 1937, 147—160)

1938

42. Δουλικὸν Ζευγάριον. К вопросу о серваже в Византии (Annales de l'Institut Kondakov X, Praha 1938, 115—132)
43. Das Datum des Praktikon von Chilandar (Byzantinisch-neugriechische Jahrbücher, XIV, Athen 1938, 104—118)
44. Крст царице Јелене, кћери кнеза Драгаша (Уметнички преглед, I, Београд 1938, 136—137)
45. Христијанство в России до св. Владимира (Владимирский сборник в память 950-летия крещения Руси. Белград 1938, 1—18)
46. Хелгу хазарског документа. По поводу статьи Лавровского »Олег и Хелгу Хазарского документу (Slavia XV, Praha 1938, 191—200)
47. Јоаникије Милковић (Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, XVIII, Београд 1938, 435—441)
48. Повеља краља Милутина Карејској ћелији 1318 год. (Гласник Скопског научног друштва. XIX, Скопље 1938, 59—78)
49. Извештај о раду у Светој Гори 1937 год. (Годишњак Задужбине Саре и Васе Стојановића, VI, 1938, 47—49)
50. Извештај Г. Острогорског и В. Мошина о путовању у Свету Гору 1938 год. (Годишњак Задужбине С. и В. Стојановића, VI, 1938, 49—50)

1939

51. Акти из светогорских архива: Три грчка акта из архива манастира Ватопеда. Седам аката из архива манастира Зографа. Хиландарски практик. Царске хрисовуље руског манастира св. Пантелеимона (Споменик Српске академије ХСГ, Београд 1939, 153—260)
52. Зографске практики (Сборник в памет на проф. П. Ников. Софија 1939, 291—300)
53. Повеља цара Душана о селу Лушцу (Југославенски историски часопис, V, Београд 1939, стр. 104—119)
54. Kada je osnovan manastir Vojlovica (Narodna Starina, knj. XIV, Zagreb 1939, 109—113)
55. Средњевековна Србија и византиска култура (Српски књижевни гласник, CVI, Београд 1939, 354—365)
56. Славянство, Русь и Византия в трудах Е. В. Аничкова, 1866—1937. Некролог. (Slavia XVII, Praha 1939, 300—304)
57. Средњевековни српски печати (Уметнички преглед, II, 1939, 6—11)
58. Српско царство (Хришћанско дело, V, Скопље 1939, 270—284)
59. Старац поп Теодосије и хиландарска братија начелна (Јужнословенски филолог, XVII, Београд 1939, 189—204)

60. Акти братских сабора о адрфатима из XIV—XV века (Богословље XIV, Београд 1939, 215—238)
61. Извештај о раду у Светој Гори 1939 год. (Годишњак Саре и Васе Стојановића, VII, 1939, 52—54)
62. Каталог фотографских снимака докумената из Академијиног архива Годишњак Српске академије XLIX, 1939. Београд 1940, 445—504; у истом Godišnjaku nekoliko izvještaja o toku rada na sređivanju zbirke snimaka)

1940

63. Акти братских сабора из Хиландара (izdanje akata: Годишњак Скопског филозофског факултета, IV. Скопље 1939—1940, 171—200)
64. Повеља краља Владислава Богородичином манастиру у Бистрици и златне буле краља Уроша (Гласник Скопског научног друштва, XXI, Скопље 1940, 21—32)
65. Житие старца Исаии, игумена руског манастира на Афоне (Сборник Русског Археологическог общества в Королевстве Југославији, III, Белград 1940, 125—167)
66. Исаија Светогорац и запис о Маричкој битци 1371 год. (Хришћанско дело, VI, 341—350)
67. Хиландарски игумани средњега века (В. Мошин и М. Пурковић). Скопље 1940, 1—79)
68. Петар Илић Чајковски (Скопски гласник, IX, 1940, бр. 630—633)

1941

69. Три бакрена крста-реликвијара (Уметнички преглед, IV. 1941, Београд 54—55)

1942—1945. nije objavljivao ništa.

1946

70. Уговор св. Саве са Светогорским протатом о земљи за виноград са прилогом за историју српског брзописа (Гласник Државног музеја за Босну и Херцеговину, Сарајево 1946, 81—122)
71. Св. Патријарх Калист и српска црква (Споменица 600-годишњице Српске патријаршије — Гласник Српске православне цркве, XXVII, Београд 1946, 192—206)

1947

72. Русские на Афоне и русско-византийские отношения в XI—XII веке (Byzantinoslavica, IX, Praha, 1947, 54—85; nastavak vidi dalje br. 79)

1948

73. Les sceaux de Stephan Némania (Actes du VIIIe Congrès des études byzantines, II, Paris 1951, 303—306)
74. Supplementa ad Acta Chilandarii (V. Mošin i A. Sovre). Ljubljana 1948, 1—90.

1949

75. Studenički rukopis. Povodom 600-godišnjice Dušanova Zakonika: Vlastareva Sintagma i Dušanov Zakonik u Studeničkom Otečniku. Studenički palimpsest. Izd. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 1949, 7—103 (Isto u Starinama knj. 42, Zagreb 1949, 7—103)

76. Хиландарац Калиник, српски дипломата XIV века (Историско-правни зборник, I, Сарајево 1949, 117—132)
77. Dr Gregor Čremošnik. Bosanske i humske povelje srednjega vijeka, I (recenzija: Historijski zbornik, II Zagreb 1949, 315—321)

1950

78. Ljetopis popa Dukljanina. Latinski tekst sa hrvatskim prijevodom i »Hrvatska kronika«. Matica hrvatska, Zagreb 1950.
79. Русские на Афоне и русско-византийские отношения в XI—XII веке (Byzantinoslavica, XI, Praha, 1950, nastavak broja 72)
80. Dušanov zakonik, prevod i predgovor N. Radojčića u izdanju Matice srpske, 1950 (recenzija: Historijski zbornik, III, Zagreb 1950, 349—364)
81. Paleografski tečajevi u Historijskom institutu Jugoslavenske akademije (Vjesnik bibliotekara Hrvatske, I, Zagreb, 1950, 186—189)

1951

82. Paštrovski spisak Dušanova zakonodavstva prema Zagrebačkom rukopisu (Starine 43. Zagreb 1951, 7—27)
83. Svetogorski protat (Starine 43. Zagreb 1951, 83—96)
84. Мартовско датирање (Историски гласник, I—II, Београд, 1951, 19—87)
85. Dušanov zakonik (Filatelija XI, Zagreb, 1951, 294—297)
86. Svetozar Radojčić. Stare srpske minijature. Beograd, 1950 (recenzija: Vjesnik bibliotekara Hrvatske, II, Zagreb, 1951, 120—129)

1952

87. Poljičke konstitucije iz 1620 i 1688 godine (Radovi Staroslavenskog instituta, I, Zagreb, 1952, 175—206)
88. Prepiska ruskog samozvanca Ivana Timoške Akundinova s Dubrovnikom god. 1648. (Historijski zbornik, IV, Zagreb, 1952, 71—84)
89. Ćirilski rukopisi Jugoslavenske akademije, II. dio. Reprodukcijske. Izd. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 1952, str. 1—149 (Opisi rukopisa izašli su g. 1955, v. broj 100)
90. Monumenta chartae papyraceae historiam illustrantia (Prikaz izdanja 1950—1952 god.: Historijski zbornik, V, Zagreb 1952, 422—423)

1953

91. Povelje cara Dušana i Jovana Paleologa Pantelejmonovu manastiru (Kosov zbornik — Zgodovinski časopis, VI—VII, Ljubljana 1952—1953, 402—416)
92. Bogišićev Dalmatinski rukopis i mlada redakcija Dušanova zakonodavstva (Anali Historijskog instituta Jugoslavenske akademije u Dubrovniku, II, Dubrovnik 1953, 9—58)
93. Dr. Sergije Troicki. Kako treba izdati Svetosavsku krmčiju — Nomokanon sa tumačenjima. Spomenik Srpske akademije nauka, CII, Beograd 1952 (recenzija: »Slovo«, II, Zagreb, 1953, 57—67)
94. Izvještaj o radu u našim primorskim arhivima na proučavanju gradiva za album filigrana (Ljetopis Jugosl. akad. znan. i umjetn. knj. 57, Zagreb, 1953, 157—162)

1954

95. Македонско евангелие на поп Јована. Стари текстови I, изд. Институт за македонски јазик. Скопје 1954, (rasprava str. 1—49 i fototipsko izdanje teksta — str. 1—266)

96. Filigranologija kao pomoćna historijska nauka (Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije, I, Zagreb 1954, 25—93)
97. Sankcija u vizantijskoj i u južnoslavenskoj ćirilskoj diplomaciji (Anali Historijskog instituta JAZU u Dubrovniku, III, Dubrovnik 1954, 27—52)
98. Izvještaj o radu na uređenju Bogišićeva arhiva u Cavtatu (katalog rukopisa i naučnog Bogišićeva arhiva: Ljetopis JAZU, knj. 59, Zagreb 1954, 16—40)
99. Rad na prikupljanju vodenih znakova za album filigrana XV stoljeća (Ljetopis JAZU knj. 59. Zagreb 1954. 14—15)

1955

100. Ćirilski rukopisi Jugoslavenske akademije, I. dio. Opis rukopisa. Zagreb 1955, 1—257.
101. O podrijetlu Mihanovićeve ćirilске zbirke (Slovo IV—V, Zagreb 1955, 71—84)
102. Izvještaj o naučnom putovanju u Srijemsku Mitrovicu, Beograd, Peć, Dečane, Cavtat, Dubrovnik 1953 god.: katalog rukopisa Muzeja Srpske crkve u Beogradu (Ljetopis JAZU, 60. Zagreb 1955, 218—226)
103. Izvještaj o naučnom putovanju u Švajcarsku u 1953 god. (Ljetopis JAZU 60, Zagreb 1955, 215—217)
104. Bizantologija kod Srba; Bizantologija u Hrvatskoj (Enciklopedija Jugoslavije, I, Zagreb 1955, 605—612)
105. Die Evidentierung und Datierung der Wasserzeichen (Papiergeschichte, V, Mainz 1955, 49—57)

1956

106. Ćirilске isprave i pisma u Arhivu Jugoslavenske akademije. Priredili V. Mošin i S. Traljić (Starine 46, Zagreb 1956, 97—144)
107. Ćirilski rukopisi Cetinjskog manastira (Ljetopis JAZU, 61, Zagreb 1956, 280—284)
108. Орнаментика неовизантиског и »балканског« стила (Godišnjak Balkanološkog instituta, I, Sarajevo, 1956, 295—351; prvi dio ove rasprave izašao je g. 1957, v. broj 109)

1957

109. Ornament južnoslavenskih rukopisa XI—XIII vijeka: ornamentika staroslavenskih rukopisa i teratološki ornament (Radovi Naučnog društva Bosne i Hercegovine, VII, Sarajevo, 1957, 1—79)
110. Filigranes des XIIIe et XIVe siècles par V. Mošin et S. Traljić, t. I—II, Zagreb 1957, 1—173 + 854 tabl.
111. Rukopis pljevaljskog Sinodika pravoslavlja (Slovo, VI—VIII, Zagreb 1957, 154—177)
112. La redaction slave du Prologue de Constantin métropolitite de Mokissou (Sažetak predavanja: Actes du Xe congrès international d'études byzantines, Istanbul 1957, 232—233).

1958

113. К истории взаимоотношений русской и южнославянской письменности (Славяне №1, Москва 1958, 40—42)
114. Ćirilski rukopisi u Sjevernoj Dalmaciji. Priredili V. Mošin i M. Radeka (Starine 48, Zagreb 1958, str. 189—215)
115. Ђирилски рукописи манастира св. Тројице код Пљеваља (Историски записи XIV, Цетиње 1958, 235—260)

116. К датировке рукописей из собрания А. Ф. Гильфердинга Государственной публичной библиотеки (Труды Отдела древнерусской литературы, XV, АН СССР, Москва-Ленинград 1958, 409-417)

1959

117. Ćirilski spomenici u Bosni i Hercegovini. Priedili V. Mošin i S. Traljić (Naše starine, VI, Sarajevo 1959, 63—104)
118. Slavenski prolog Konstantina Mokisijskog u svjetlosti vizantijsko-slaven-skih odnosa XII—XIII vijeka (Zbornik Historijskog instituta Jugosl. akad., II, Zagreb 1959, 17—68)
119. Izvještaj o naučnom putovanju u Gračanicu, Dečane, Pljevlja, Cetinje i Krku (Ljetopis JAZU 63, Zagreb 1959, 311—318)
120. Сербская редакция Синодика в неделю православия: исследование (Византийский Временник, XVI, Москва 1959, 317—394)

1960

121. Сербская редакция Синодика в неделю православия: тексты (Византийский Временник, XVII, Москва 1960, 278—353)
122. Ђирилски рукописи Морачког манастира (Историски записи, XVII, Титоград 1960, 553—565)

1961

123. Рукописи манастира Грачанице (Старине Косова и Метохије, I, Приштина, 1961, 17—84)
124. Ђирилски рукописи у манастиру Никольцу код Бијелог Поља (Историски записи, XVIII, Титоград 1961, 681—708)
125. Les manuscrits du Musée national d'Ochrida — Ракописи на Народниот Музеј во Охрид (Зборник на трудове, Народни Музеј во Охрид, 1961, 163—243)
126. Сербская редакция Синодика в неделю православия. Adenda et corrigenda (Византийский Временник, XVIII, Москва 1961, 359—360)
127. Influence byzantine dans la diplomatie serbe (Acte du XIIe Congrès international d'études byzantines. Rapports complémentaires, Belgrad-Ochride 1961, 43—48)
128. Povelja cara Dušana o zemlji Labinovoj (Arhivski Vjesnik, III, Zagreb 1961, 387—394)
129. Из истории сношений Римской Курии, России и южных славян в середине XVII века (Международные связи России до XVII века — Сборник под редакцией А. А. Зимина и В. Т. Пашуто. АН СССР, Москва 1961, 491—511)
130. Фондови словенских рукописа у Југославији (Библиотекар XIII, Београд 1961, бр. 6, 581—590)

1962

131. О периодизацији руско-јужнославенских књижевних веза (Slovo XI—XII, Zagreb, 1962, 13—130)
132. Молебствије о деспоту Стефану Лазаревићу (Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, XVIII, Београд 1962, 219—234)
133. Ikona (Enciklopedija likovnih umjetnosti I, Zagreb 1962, 647—650)
134. Ikonografija Istočne crkve (Enciklopedija likovnih umjetnosti I, 658—659)
135. Puminacija: Srbija, Crna Gora, Makedonija (Enciklopedija likovnih umjetnosti I, 667—670)
136. Inicijal (Enciklopedija likovnih umjetnosti I, 696—698)

1963

137. К вопросу о периодизации русско-южнославянских литературных связей в X—XV вв. (Труды Отдела древнерусской литературы, XIX, Москва-Ленинград 1965, 28—106)
138. Pitanje generalnog kataloga južnoslavenskih rukopisa (Zbornik u čast Stjepana Ivšića, Zagreb 1963, 271—279)
139. Послание русского митрополита Леона об опресноках в охридской рукописи (Byzantinoslavica XXIV, Praha 1963, 87—105)
140. Водени знак »Круна са звездом и полумесецем« (Библиотекар, 1963, 11—22) — В. Мошин и М. Гроздановић-Пајић.
141. Das Wasserzeichen »Krone mit Stern und Halbmond« von V. Mošin und M. Grozdanović-Pajić (Papiergeschichte, Jahrgang 13, Mainz 1963, 44—52)
142. Knjige crkvene (Enciklopedija likovnih umjetnosti, III, Zagreb 1963, 198—201)
143. Liturgijski predmeti Istočne crkve (Enciklopedija likovnih umjetnosti III, 324)
144. Manastir (Enciklopedija likovnih umjetnosti III, 392—394)
145. Minijatura (Enciklopedija likovnih umjetnosti III, 474—476)
146. Miroslavljevo jevanđelje (Enciklopedija likovnih umjetnosti III, 478—479)

1964

147. Ćirilski rukopisi i pisma Nacionalne sveučilišne biblioteke u Zagrebu (Radovi Staroslavenskog instituta, V, Zagreb 1964, 163—233)
148. Революције у историји српског правописа (Библиотекар, 1964, 465—475)
149. Још о реконструкцији Црнојевићева Требника 1495 год. (Библиотекар, 1964, 199—204)
150. Minijatura ćirilskih rukopisa (Minijatura u Jugoslaviji, Zagreb 1964, 33—38; isto na francuskom 382—388)
151. Minijatura grčkih rukopisa (Minijatura u Jugoslaviji, Zagreb 1964, 39—40; isto na francuskom 388—400)
152. Византијска књига расхода из XIV века (Зборник радова Византолошког института, књ. VIII, Mélanges G. Ostrogorsky, Београд 1964, 287—294)
153. Л. П. Жуковская, Развитие славяно-русской палеографии (recenzija: Slovo, XIV, Zagreb 1964, 132—137)
154. Jos. Schütz, Das handschriftliche Missale illiricum (recenzija: Прилози за књижевност, историју и фолклор, XXX, Београд 1964, 297—305)

1965

155. Собрания славянских рукописей в Югославии (Труды Отдела древнерусской литературы, XXI, Ленинград 1965, 372—380)
156. Грамота Вука Бранковича с печатью деспота Иоанна Ангела Палеолога (Palyhronion — Dölger-Festschrift, München 1965, 379—381)
157. Акад. Иван Гошев. Старо-български глаголически и кирилски надписи от IX и X век (recenzija: Македонски јазик, XVI, Скопје 1965, 203—205)
158. Metodološke bilješke o tipovima pisma u ćirilici (Slovo, XV—XVI, Zagreb 1965, 150—182)

1966

159. Stil stare srpske proze (Stara književnost, Priredio Đ. Trifunović. Srpska književnost u književnoj kritici I, Nolit Beograd 1965, str. 181—196. (ćir.))
160. Палеографски албум на јужнословенското кирилско писмо. Скопје. 1966, 1—164.

161. Најстара кирилска епиграфика (Словенска писменост. 1050 годишнина на Климент Охридски. Народен музеј. Охрид 1966, 35—44)
162. Јужнословенски текстови »Сказанија о Индијском царству« (Прилози за књижевност, историју и фолклор, XXXII, Београд 1966. 73—86)
163. Rublev Andrej (Enciklopedija likovnih umjetnosti IV, Zagreb 1966, 135)
164. Ruho crkveno — liturgijsko ruho i insignije Istočne crkve (Enciklopedija likovnih umjetnosti IV, 137)
165. Solovjev A. V. (Enciklopedija likovnih umjetnosti IV, 254)
166. Stasov V. V. (Enciklopedija likovnih umjetnosti IV, 320)
167. Sfragistika (Enciklopedija likovnih umjetnosti IV, 200—201)
168. Vladičanski presto (Enciklopedija likovnih umjetnosti IV, 541)
169. Vladimir Suzdaljski (Enciklopedija likovnih umjetnosti IV, 541—542)
170. Vukanovo jevanđelje (Enciklopedija likovnih umjetnosti IV, 560)
171. Битољска плоча из 1017. године (Македонски јазик XVI, Скопје 1966, 51—61)

1967

172. Agneau pascal par Vladimir Mošin et Mira Grozdanović-Pajić (Albums des filigranes, I. Editions »Prosveta«, Belgrade 1967), 62 str., 56 tabl.
173. Водени знаци најстаријх српских штампаних књига (Зборник Музеја примењених уметности у Београду, Београд 1967, том 11, 7—29)

1968

174. Рукописи бивше Београдске Народне библиотеке у Даблину и у Загребу (Библиотекар V, Београд 1968, 349—359 + XIII tabl.)
175. Sfragistika: Srbija, Makedonija, Crna Gora (Enciklopedija Jugoslavije VII, Zagreb 1968, 189, 191—192)
176. Solovjev Aleksandar Vasiljevič (Enciklopedija Jugoslavije VII, 429)

1969

177. Рукописи Пећке патријаршије (Старине Косова и Метохије, IV—V. Приштина 1969, 5—135)
178. Рукописи из цркве у Дубоком Потоку и из цркве св. Николе у селу Ђураковцу (Старине Косова и Метохије, IV—V, 137—148)
179. Служба и житије св. Петра Коришког у рукопису Српске академије наука и уметности бр. 123 (Старине Косова и Метохије, IV—V, 149—157)
180. Допуна опису рукописа манастира Грачанице (Старине Косова и Метохије IV—V, 159—161)
181. Дела Вука Караџића. Нови завет. Приредио д-р Владимир Мошин. Просвета, Београд 1969. Поговор, 457—473.
182. Kopitarjeva zbirka slovanskih rokopisov in Zoisov cirilski fragment narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani (Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Razred za filološke in literarne vede. Dela 25. Institut za literature 4). Ljubljana, 1969.